

nomen in *Ampuriis*) cepto, rebellantem ita pacavit, ut Proconsul ex ea triumpharet, anno 151 x. Hic est ille Cato, qui miro strategemate multarum Hispaniarum urbium muros uno die diruit, scribente Livio, & aliis. Post Catonis victoriam Hispaniarum varie possessa saepeque nunc hic nunc ibi amissa; ita ut supra xxx Triumphi postea ex his relati memorentur. Stipendium pendere non prius ceperunt, quam Augusto Principe: qui cum Hispaniam omnem, debellatis Cantabris & Asturibus, qui omnium diutissime resisterant, multo varioque Marte perdomuisset, universam in tres provincias divisit, *Beticam*, *Lusitanicam*, & *Tarraconensem*. Singulis inde sui sunt attributi Conventus: *Bætica* iv, *Gaditanus*, *Cordubensis*, *Astignanus* & *Hispalensis*. *Lusitania* tres habuit, *Emeritensem*, *Pacensem*, & *Scalabitani*. *Tarraconensis* denique vii, *Carthaginensem*, *Tarraconensem*, *Cæsar-Augustanum*, *Cluniensem*, *Asturum*, *Lucensem*, & *Bracarensem*. Videndi Plinius lib. iiii. Strabo lib. iiii, & alii. Sic rebus subinde paulum mutantibus, provinciarum nobilissimæ Romanis paruerunt usque ad Imperatoris Honorii iix & Theodosii iiii Consularum, qui incidit in annum ccccxiv, quo tempore Vandali, Suevi & Alani, ab Stilicone in Gallias evocati, quum eas, Rheno trajecto, omnes pene occupassent, & in iis jam immanium Barbarorum more debaccharentur: ab Gothis, Adolpho & Vallia Regibus, quos ad liberandas Gallias Honorius Imperator miserat, exacti, transgressi Pyrenæos montes, Hispaniam Romanis ereptam multos annos obtinuerunt. Post aliquot annos Gothi, Galliam incolentes, ab Francis bello petiti in Vandalos vice versa arma movent. Franci Gothos ex Galliis, Gothi Vandalos & Alanos ex Hispaniis ejiciunt: Suevis ad internecionem cæsis. Quo tempore Vandali & Alani a Bonifacio in Africam, cui pro Imperatore præerat, evocati Hispanias Gothis possidendas reliquerunt. Gothi Hispaniam, Romanis præsidii omnino expulsi, quum sui juris fecissent, eaque sub suis Regibus longo jam tempore fuissent potiti: tandem ingenti bello ab Sarracenis Arabibus profligati, Rege Roderico occiso, Hispaniam fere omnem amiserunt. Bello superflites quum in Asturum, Cantabrorum & Gallæcorum montibus sese munissent, paulatim amissas Regiones, Vrbes & Castella recuperare ceperunt: & postremo, quum Sarracenorum res in Batica Hispania se contraxissent, omnemque Hispaniam Gothi recuperassent, iis etiam ab Ferdinando Aragoniæ Rege cognomine Catholico (quod hæreditarium deinceps esse cepit successoribus) victis atque omni Hispania cum Mele, qui se Granatæ Regem scribebat, exturbatis, universa regio Dominis antiquis est restituta. Quum autem Maurorum temporibus a quinque Regibus Castellæ, Aragoniæ, Portugalliæ, Granatæ, & Navarræ, Hispania fuerit possessa, solus hodie Imperium in eam execet Philippus iiii, Philippi Magni F. Caroli Imperatoris ter-Maximi N. Divisa olim varie fuit. Romani primo diviserunt in *Citeriorem* & *Uteriorem*. *Citeriorem* dicebant, quæ Principi Vrbi Imperique terris proximior erat, inter Iberum sita fluvium & Pyrenæos montes: *Uteriorem* vocabant, quæ remotior, ultra Iberum, ad Oceanum usque extensa. Sequentibus temporibus Hispaniam in sex fuisse distributam provincias legimus, *Tarraconensem*, *Carthaginensem*, *Lusitaniam*, *Galiciam*, *Beticam*, & trans fretum in regione Africa, *Tingitanam*. Maurorum tempore regna fuerunt in Hispania plurima, quæ posteriores in quinque divisere, Castellæ, Aragonum,